

ESÉLYEGYENLŐSÉG, EU-SZABÁLYOZÁS A MEGVALÓSULÁS ÚTJÁN

EQUAL OPPORTUNITIES, EU-REGULATION IN PRACTICE

*Nagymáté Nóra*Debreceni Egyetem Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar
Gazdasági agrármérnöki szak V. évfolyam**ÖSSZEFOGLALÁS**

Kutatási témám az esélyegyenlőség analízise. Az Európai Unió a szabadság, a demokrácia és az emberi jogok elvein alapul, amely alapelvek közősek a tagállamokban. A téma igen szerteágazó, kutatásomban a mozgásukban korlátozott emberek helyzetét, mindennapjait megkönnyítő termékek forgalmazásával is foglalkozó debreceni székhelyű kisvállalkozás, a Santis Kft. marketing tervén keresztül mutatom be a szabályozás gyakorlati megvalósításának lehetséges útját.

A mozgásukban korlátozott emberek esélyegyenlőségének tanulmányozására azért is fontos, mert az Európai Unió lakosságának átlagéletkora egyre növekszik, és az idős embereknél egyre gyakoribb a mozgásban való korlátozottság.

A téma aktualitását igazolja, hogy 2007 az Európai Unió kezdeményezése szerint az „Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Év” volt, melyről tapasztalatom szerint Magyarországon kevés információ jutott el a köztudatba, pedig az eszme megvalósulása emberi-erkölcsi szempontból is kedvező lenne.

Munkám során céлом volt bebizonyítani, hogy a rászorult emberek részére történő emberséges segítségnyújtás mellett gazdasági profit realizálására is van lehetőség, mely életben tart egy magyar kisvállalkozást.

Kulcsszavak: esélyegyenlőség, Európai Unió, mozgásukban korlátozott emberek, marketing terv

ABSTRACT

Topic of my research is to analyse of equal opportunities regarding elderly and handicapped people. The European Union's principles, namely freedom, democracy and human rights are the same in the member states of the European Union. In my research I try to show the practical way of the implementation of the above mentioned EU principles through a marketing plan for a small sized Santis Ltd. This company is located in Debrecen, Hungary and producing special devices that offer solutions to all elderly, disabled and physically handicapped people, who would like to care for their own basic hygienic needs.

Analysing of physically handicapped people's equal opportunities is important, since the average age of the EU's population is growing rapidly, and most of the old people belong to this category.

It is also supported by the fact that the year of 2007 was "The European Year of Equal Opportunities for All". Unfortunately there was not too much available information about it, although the idea from both human and morals point of view could be useful.

The main aim of my research was to prove that helping of physically handicapped people and producing economic profit can be done parallel, and this ensure the survival of a Hungarian small sized enterprise.

Keywords: equal opportunities, European Union, physically handicapped people, marketing plan

BEVEZETÉS

Valószínűleg nincs még egy olyan terület, olyan fogalom, amely tartalmát és a hozzáfűződő értékeket figyelembe véve olyan számottevő módosulásokon ment volna keresztül az elmúlt évtizedekben, mint éppen a „fogyatékoság” fogalma.

A fogyatékoság az ember egy, vagy többirányú funkcióvesztése, képesség csökkenése, nem lát, nem hall, nem képes helyzetet, helyet változtatni, vagy megfelelően kommunikálni, aminek következtében az ember, mint egyén nem képes úgy „működni”, mint más ember és ez a hiány egész életében meghatározó.

Az egyes országok eltérően határozzák meg a fogyatékoság terminológiáját. A definíciók egy része az egyén megváltozhatatlan állapotának tartja az illető egészségügyi problémáját, mely véglegesnek mondható és tartós hátrányt okoz neki az életben.

Manapság igen sokféle kifejezés használatos a fogyatékosággal élők állapotának megnevezésére.

Az érintettek körében talán a legáltalánosabban elfogadott kifejezés a „sérült ember” (sérültséggel élő ember). E kifejezés előnye, hogy legkevésbé diszkrimináló, hátránya - a szakemberek szerint - hogy túl általános és pontatlan.

Az „akadályozott ember” (akadályozottsággal élő ember) tartalmilag nézve a legszerencsésebb szóhasználat, hiszen kevésbé diszkrimináló, ennek ellenére maguk az érintettek nem kedvelik. E kifejezésformát a leginkább a szakemberek használják.

Az utóbbi években a magyar jogi nyelvben a „fogyatékosággal élő” kifejezés honosult meg, melyet ma már a köznapi életben is igen széles körben alkalmaznak.

Napjaink egyik sokat vitatott problémája a fejlett országok egyre inkább előregedő korszerű társadalma. Az EU-ban ma minden 65 év felettire négy munkaképes korú ember jut. A csökkenő születési arány, a növekvő várható élettartam és a baby-boom generáció nyugdíjba vonulása azt jelenti, hogy 2050-re ez az arány rosszabbodik, mivel két dolgozó tart majd el egy nyugdíjast. Ezenkívül nagy részük egyedülálló háztartásban fog élni. A népesség szerkezetének ilyen rendkívüli mértékű változása, amely „színes-idős” társadalom felé mutat, kihívást és esélyt jelent, amelynek a politikában, a társadalomban, a tudományban és a gazdaságban is jelentkeznie kell. A jövőben növekedni fog azoknak az időskorúaknak a száma, akik egészséges és aktív életet élnek. Ez a célcsoport, erősödő kereslettel, a szociális életben aktívan részt szeretne venni. Egyidejűleg növekedni fog az ápolásra szorulóknak száma. Ezekre a társadalmi folyamatokra kell ésszerű és hasznos megoldásokat találni (I1). Egy öregedő társadalomban nő az ápolásra szorulóknak, így a mozgásukban korlátozottak, valamint a fogyatékosággal élők száma is, mivel az ilyen jellegű problémák gyakran az életkor előrehaladtával jelentkeznek vagy baleset által lépnek fel. Ezzel a nyilvánvaló trenddel számos nemzetközi szervezet foglalkozik.

Az ENSZ közgyűlése által 1993. december 20-án elfogadott 48/96 számú határozat is tartalmazza a fogyatékosággal élő emberek esélyegyenlőségének alapvető követelményeit (ANDRÁSNE és JÁSZI, 2006).

Személyes tapasztalatom a 2007-es Egyetemisták és Főiskolások Országos Turisztikai Fesztiválján volt, amit harminckettedik alkalommal a Debrecen melletti Vekeri-tó környékén rendeztek meg. Az Európai Bizottság „A sokszínűségért. A diszkrimináció ellen.” kampánya a Szubjektív Értékek Alapítványával együttműködve jelent meg a fesztiválon. A közösen felépített sátor az úgynevezett „civil terasz” centrumában várta az érdeklődőket (I2).

Kutatási témám az esélyegyenlőség analízise. Jelen publikációban a mozgásukban korlátozott helyzetével foglalkozom és egy debreceni székhelyű kisvállalkozás, a Santis Kft. marketing tervét mutatom be, mely mozgásukban korlátozottak szállítását, mozgását megkönnyítő termékek gyártásával, forgalmazásával foglalkozik és jelentős fejlesztési eredményeket is elért az utóbbi időben.

Munkám során céлом volt bebizonyítani, hogy a rászorult emberek részére történő emberséges segítségnyújtás mellett gazdasági profit realizálására is van lehetőség, mely életben tart egy magyar kisvállalkozást.

Az érzelmeket befolyásoló értékesítése a jövő, ezért lehet jövője az ilyen jellegű, segítséget is nyújtó termékek keresletének (HOLZHEU, 1998).

IRODALMI ÁTTEKINTÉS

Új jogok és kötelezettségek az európai diszkrimináció-ellenes törvényhozásban

"Az Uniót a szabadság, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok tiszteletének elveinek alapján alkották meg;... ezek az elvek közösek a Tagállamok számára." Az Európai Unió Szerződésének 6(1) cikkelye (I3).

Az EU irányelvekről röviden

A faji egyenlőség irányelve [2000/43/EC]

- Megvalósítja az egyenlő elbánás elvét az emberek között, függetlenül faji vagy etnikai származásuktól.
- Védelmet nyújt a diszkrimináció ellen a foglalkoztatásban, képzésben, oktatásban, társadalombiztosításban és egészségügyben, valamint az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférésben.
- Tartalmazza a közvetlen és közvetett diszkrimináció, a zaklatás és hátrányos elbánás meghatározását.
- A diszkrimináció sértettjeinek megadja azt a jogot, hogy jogi vagy adminisztratív eljárásban panaszt emeljenek, s ezt a diszkriminálók megfelelő büntetése kísérfje.
- Megosztja a bizonyítás terhet a panasztevő és a bepanaszolt között a polgári és adminisztratív eljárásban.
- Minden Tagállamban előírja egy olyan szervezet megalakítását, amely az egyenlő elbánást szorgalmazza, és független segítséget nyújt a faji diszkrimináció áldozatainak (I4).

A foglalkoztatási egyenlőségről szóló irányelv [2000/78/EC]

- Megvalósítja a foglalkoztatásban és képzésben az egyenlő elbánás elvét, függetlenül az emberek vallásától, hitétől, szexuális orientációjától és életkorától.
- A faji egyenlőség irányelvével azonos előírásokat tartalmaz a diszkrimináció, a jogorvoslati jog és a bizonyítási teher megosztásával kapcsolatban.
- Igényli, hogy a munkáltatók ésszerű elrendezésben tekintetbe vegyék a fogyatékossgal élők szükségleteit, amennyiben azok rendelkeznek a szóban forgó munkakörhöz szükséges képesítéssel.

Az új szabályokat a Tagállamok kötelesek voltak becikkelyezni nemzeti jogrendszerükbe. Ennek határideje a faji egyenlőség tekintetében 2003. július 19. volt. A szexuális orientáció, vallás vagy hit, fogyatékossg és életkor szabályainak becikkelyezési határideje 2003. december 2-án járt le. Az Európai Unióhoz 2004-ben csatlakozó tíz államnak az EU diszkrimináció-ellenes törvényeit a csatlakozás napjáig, azaz 2004. május 1-ig kellett saját törvényeikbe iktatni. A tagállamok mindemellet kérhettek egy három évig tartó kiegészítő időszakot, hogy saját jogrendszerüket a fogyatékossgra és életkorra vonatkozó előírásokkal harmonizálják (I5).

Új jogosultságok a diszkrimináció elleni harcra

A Közösségi Akcióprogram keretében az Európai Bizottság (foglalkoztatás, szociális ügyek és esélyegyenlőségi főigazgatósága) ötéves páneurópai információs programot folytatott le

(2003-tól 2007-ig), melynek célja a fajon vagy nemzetiségen, hiten vagy valláson, életkoron, fogyatékkosságon, vagy szexuális orientáción alapuló diszkrimináció elleni küzdelem volt.

A „A sokszínűségért. A diszkrimináció ellen.” kampányt 2003. június 16-án indították el. A kampány célja volt, hogy megismertesse a polgárokat az EU diszkriminációellenes törvényei által biztosított jogaikkal, valamint a munkahelyi diverzitás előnyeivel.

A kampány különleges figyelmet szentelt az információhoz való egyéni hozzáállásnak és a népszerűsítési tevékenységeknek. Események, szemináriumok és állandó sajtóesemények sora szerepelt a kampány listáján, és ezeket főleg helyi, regionális és nemzeti szinten valósították meg. 2004-ben a kampány EU-szerte több mint 300 eseményen vett részt (I6).

A 2007 – Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Év keretében az Európai Unió igyekezett polgárait körültekintően tájékoztatni az egyenlő bánásmódhoz és a megkülönböztetés nélküli élethez fűződő jogaikról. Ez két olyan alapelv, melyre az EU támaszkodik. Az európai évben széles körű eszmecsere folytattak a sokszínűség előnyeiről, hatásairól az európai társadalmakra és az egyénekre.

„Az európaiaknak joguk van az egyenlő bánásmódhoz és a megkülönböztetés nélküli élethez. A 2007 – Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Évvel szeretnénk elérni, hogy ezzel tisztában legyen mindenki. Egy teljes éven át foglalkozunk az esélyegyenlőséggel, és azzal, hogy a sokszínű társadalom milyen előnyöket rejt Európa számára. Európa tele van tehetségekkel. Nem engedhetjük, hogy elveszzenek.”- jelentette ki Vladimír Špidla foglalkoztatási, szociálisügyi és esélyegyenlőségi európai biztos (I7). Az Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Év keretében a résztvevő 30 országban zajlottak programok.

A fogyatékkal élők magyarországi helyzetének bemutatása

Fogyatékkal, testi, értelmi vagy olyan érzékszervi hátránnyal, amely véglegesen, egész további életén át gátolja a megszokott, hagyományosan elvárható életvitel szabad gyakorlását, a 2005. évi népszámlálás adatai szerint Magyarországon a népesség 5,7%-a élt. Ez az arány a háború utáninak több mint háromszorosa, ami összefügghet a népesség öregedésével; illetve a korábbinál magasabb szintű egészségügyi ellátással és ismeretekkel is.

Legtöbb közülük mozgássérült vagy testi fogyatékos (44%), 14%-uk látási problémákkal küzd (egyik vagy mindkét szemére vak, vagy gyengén látó), 11%-uk nagyothalló, siket vagy beszédhibás, 10%-uk értelmi fogyatékos.

A fogyatékkal élők mindennapos ellátását segítő intézményi háttér a kilencvenes évek elejétől jelentősen bővült, de az ellátottak döntő többségét ma is önkormányzati fenntartású szociális intézményben gondozzák.

A rászorultakat 2005-ben 273 otthon várta, közülük 108 lakóotthoni formában. Tíz év alatt a fogyatékos otthonok száma közel kétszeresére, az ellátottaké nyolcadával nőtt, így az intézmények ma átlagosan kisebb kihasználtsággal dolgoznak (I8).

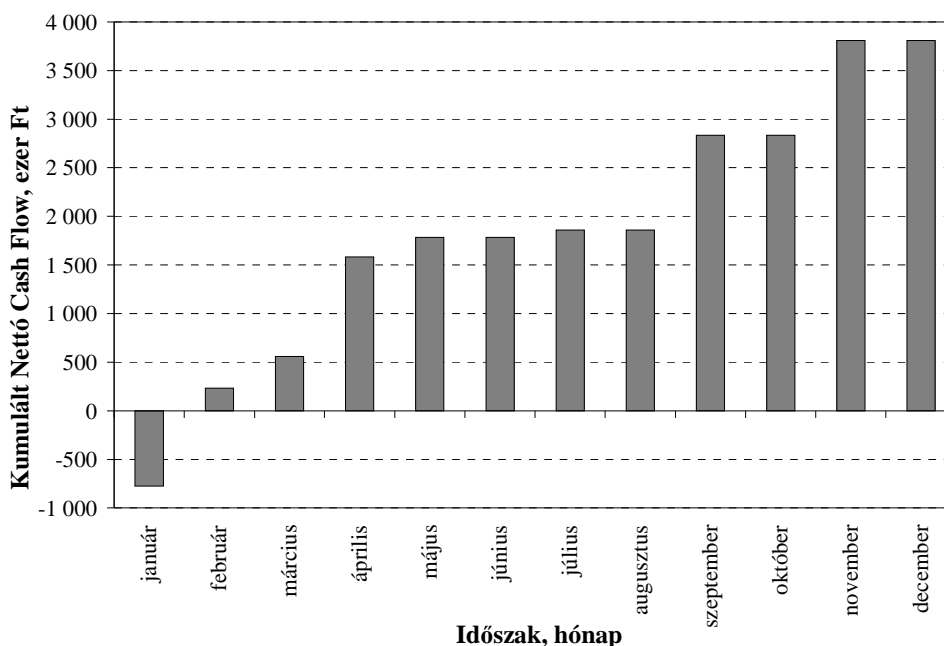
A 2001. évi népszámlálás adatai szerint hazánkban mintegy 580 000 fő élt valamilyen típusú fogyatékkal, az össznépeség 5,7%-a, Hajdú-Biharban pedig mintegy 29 400 fő, akik a megyei lakosság 5,3%-át alkották. Ez utóbbi, országosnál némileg alacsonyabb arány elsősorban a hajdú-bihari népesség relatíve kedvezőbb korösszetételére vezethető vissza.

A fogyatékkal élők főbb demográfiai jellemzői közül az össznépeséghez képest lényeges eltérést mutat a korösszetételük. Körükben jóval magasabb az idősebb korosztályokba - ötven év fölötti - tartozók aránya a népesség egészére jellemzőnél, ami arra utal, hogy a különböző fogyatékkal élők többnyire az életkor későbbi szakaszában szerzett egészségkárosodás, vagy baleset következtében alakultak ki és csak kisebb részben születési rendellenességként. Megyénkben az ötven év feletti korcsoportokba tartozó fogyatékosok aránya hasonlóan az országoshoz, mintegy másfélszerese a népesség egészére jellemzőnek.

A Hajdú-Bihar megyében fogyatékossgal élők fogyatékossguk típusa szerinti összetétele nem különbözik számottevően az országostól. A válaszadók mintegy kétötöde valamilyen mozgásszervi, illetve testi fogyatékossgot jelzett, vagy azt tartotta a legsúlyosabbnak. További 17, valamint 10%-uknál a látó- (gyengén látó, egyik szemére nem lát, vak), illetve a hallószervi (nagyot halló, siket, siketnéma, néma) károsodás jelentett nehézséget a mindennapi életvitelben. Mintegy 10%-uk értelmi fogyatékos volt, közel egyötödük pedig egyéb fogyatékossga miatt számított hátrányos helyzetűnek.

A fogyatékossgal élők képzési lehetőségét a fogyatékossg típusán és mértékén túl gyakran a megfelelő speciális intézményi háttér hiánya, vagy annak el nem érhetősége is korlátozza. Mindezen problémák, megoldása egyik fontos feltétele az esélyegyenlőség megteremtésének (19).

Napjainkban információs társadalomban élünk, mellyel néha még a fiataloknak és az egészséges embereknek is nehéz lépést tartaniuk. A jövő útja az lesz, hogy az internet valamint a technika és telekommunikáció adta lehetőségeket valamennyi embertársunk használni tudja, beleértve a bármilyen jellegű fogyatékossgal élőköt, az idősöket, a megváltozott képességűket. Igazolja ezt a Bécsben, 2008. november 30. és december 2. között rendezett miniszteri konferencia, melyen a Santis Kft. által lehetőségem volt részt venni. Itt hangozott el az, hogy az uniós tagállamok 2007. december 2-3-án Lisszabonban megrendezendő európai miniszterek találkozóján jelentették be, hogy megkezdődik az Európai Unió „e-Inclusion, be part of it!” (magyarul: e-társadalmi befogadás: légy a részese) kampánya, ami arra ösztönzi a kormányokat, szervezeteket, hogy tegyenek végre azért, hogy a hátrányos helyzetűek is hozzáférjenek az internet előnyeéhez. Az egyre ingerültebb hangvételű EU-dokumentumok láttatják, hogy nem csak Magyarország adós az ún. „elektronikus társadalmi befogadás” kezelésével. Itthon a lakosság többségének fogalma nincs arról, hogy az internet milyen mértékben könnyítené meg az életét, munkáját. Ezen a helyzeten változtatna 2010-ig az Unió, felére csökkentve a digitális írástudatlanok számát (110).

1. ábra: A kumulált nettó cash flow várható értékei 2009-ben

Forrás: saját kalkuláció

EREDMÉNYEK

Kutatásom során elkészítettem a Santis Kft. Intelligens Lift WC nevű termékére vonatkozó marketing tervet. A cég elmondhatja magáról, hogy sok éves kutatás és fejlesztés eredményeként exkluzív és speciális megoldásokat kínál a szaniter technológiák területén. Alapelvük, hogy minden termék egyedi és személyre szabott legyen. Bemutattam a terméket, a makrogazdasági helyzetet az országban, majd a célpiac és a célkitűzések meghatározása után SWOT analízis, valamint marketing taktikai lépések segítségével elkészítettem az akcióttervet valamint a terv költségvetését. Az 1. ábrán a kumulált nettó cash flow értékeit szemléltetem, mely mutatja, hogy az év folyamán hogyan alakul a cash flow. Év végére jelentős pozitív értéket ér el, ami a termék gazdaságos előállítását és értékesítését tükrözi.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

A Santis Kft. Intelligens Lift WC nevű termékéről készített marketing tervemben célom volt a termék értékesítését növelni marketing eszközök segítségével. A cég tervezett 32 darabja helyett 52 darabot terveztünk értékesíteni. A cég tervéhez képest a többlet nettó cashflow értéke 1 595 ezer forint, saját terv esetén a kétszerese: 3 000 ezer forint. A kommunikációpolitikai kiadásokat 1 992 ezer forintról 2 692 ezer forintra növeltem a tervben. Összefoglalóan megállapítható, hogy többlet marketing-ráfordítással sikerült többletértékesítést, ezáltal többleteredményt elérni.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- (1) I1: www.seniorcom.at e-inclusion, Die Informationsgesellschaft geht alle an! Digitale Integration in Österreich, Handlungsfelder und Beispiele (letöltve: 2008. 12. 3.)
- (2) Andrásné J. – Jászi É. (2006): Segítsünk közösen! Az Oktatási Minisztérium kiadványa, Budapest, 52 p.
- (3) I2: [http://www.stop-discrimination.info/360.0.html?no_cache=1&sword_list\[\]=faji&sword_list\[\]=egyen%26%23337%3Bs%E9g](http://www.stop-discrimination.info/360.0.html?no_cache=1&sword_list[]=faji&sword_list[]=egyen%26%23337%3Bs%E9g) (letöltve: 2008. március 8.)
- (4) Holzheu, H. (1998): Wer nicht lächeln kann, macht kein Geschäft, Wirtschaftsverlag Carl, Wien, 177 p.
- (5) I3: [http://ec.europa.eu/employment_social/eyeq/news/1127.03dd8.html?&no_cache=1&L=hu&tx_ttnews\[tt_news\]=1594&tx_ttnews\[backPid\]=1126&cHash=abf5d16e5](http://ec.europa.eu/employment_social/eyeq/news/1127.03dd8.html?&no_cache=1&L=hu&tx_ttnews[tt_news]=1594&tx_ttnews[backPid]=1126&cHash=abf5d16e5) (letöltve: 2008. március 8.)
- (6) I4: http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/legisl/2000_43_en.pdf (letöltve: 2007. december 11.)
- (7) I5: http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/legisl/2000_78_en.pdf (letöltve: 2007. december 11.)
- (8) I6: http://ec.europa.eu/employment_social/progress/docs/intro_hu.pdf%3C/a (letöltve: 2007. december 11.)
- (9) I7: http://ec.europa.eu/employment_social/eyeq/index.cfm?&page_id=341 (letöltve: 2007. december 11.)
- (10) I8: <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel30703.pdf> (letöltve: 2008. március 8.)
- (11) I9: <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/megy/0301/hajd0301.pdf> (letöltve: 2008. március 8.)
- (12) I10: <http://einclusion.hu/e-befogadas-eve-2008-magyarorszag-e-inclusion-year-2008-hungary/> (letöltve: 2008. december 3.)